

Desembre del 2010

SUMARI

Presentació

Notícies breus

On és?

Novetats bibliogràfiques

Què estem preparant

Fons que surten a consulta

A destacar

Consells des de l'arxiu

BUTLLETÍ DE L'ARXIU NACIONAL D'ANDORRA

Presentació

ACCIONS ENTORN EL PATRIMONI AUDIOVISUAL

Quan pensem en el patrimoni documental que es conserva i es custodia als arxius, molt sovint la memòria dibuixa en la nostra ment prestatgeries ordenades de documents en suports com el paper, el pergami o similars; i no es recorda, d'una altra part, també molt important, com són els documents audiovisuals: pel·lícules, programes de ràdio i televisió, enregistraments sonors, vídeos, etc.

Aquest documents són fruit d'un nou llenguatge d'expressió, l'audiovisual, que neix durant la primera meitat del s. XX, quan convergeixen de forma plena la part auditiva i la visual en un mateix suport i ens permeten gaudir d'una nova manera de narrar la nostra realitat des del començament del s. XX. Aquesta tipologia documental és, per tant, relativament jove si la comparem amb els suports tradicionals; i, sovint, també més vulnerable. Els experts calculen que de tot el material audiovisual que s'ha creat només es conserva en l'actualitat entre un 20 i un 30%.

L'any 2005, la Unesco va declarar el 27 d'octubre com el Dia mundial del patrimoni audiovisual. Amb aquesta diada es pretén conscienciar i sensibilitzar, tant a la societat en general com als organismes amb competències en aquesta matèria, sobre la importància que té conservar aquests documents, ja que reflecteixen part de la nostra identitat i de la nostra cultura i esdevenen elements que estimulen el diàleg i la comprensió de les societats i entre les societats.

En aquest marc, l'Arxiu Nacional d'Andorra, juntament amb el Servei d'Audiovisuals i Comunicació, ha produït el vídeo *Fent memòria, el fons d'Antena 7 TV*. Amb aquest document s'ha volgut, per una banda, donar visibilitat al fons audiovisual d'una de les primeres televisions privades del país i, per l'altra, retre homenatge a totes les persones que van participar en aquest projecte pioner.

El fons d'Antena 7 TV va ingressar a l'Arxiu l'any 2003, està format per prop 2.700 vídeos en format VHS, U-màtic, Betamax i Betacam i mostra l'Andorra de la dècada dels 80 i part dels 90. És, doncs, una evidència documental de la nostra memòria i del nostre patrimoni.

El vídeo es pot consultar a la web de Cultura (www.cultura.ad) i a la plataforma *YouTube*. Des que es va incorporar a la xarxa, el vídeo ha estat visionat per més de 400 persones.

La Secció d'Audiovisuals de l'Arxiu Nacional d'Andorra treballa per a la recuperació, la descripció, la conservació i la difusió d'aquest tipus de documentació. Actualment està formada per més de 10.000 peces documentals, entre les quals podem destacar els documents relacionats amb aspectes polítics com el procés constitucional a Andorra, l'elecció i el jurament dels membres del primer executiu, una còpia de la cerimònia d'ingrés d'Andorra a l'ONU; i aspectes socials: festes i tradicions, aspectes culturals, etc. A banda de les tasques tècniques, la Secció participa activament en diversos fòrums professionals entre els quals podem destacar l'Observatori Permanent d'Arxius i Televisions Locals.

En aquesta línia, el passat 18 i 19 de novembre es va assistir a les 11es Jornades d'imatge i recerca Antoni Varés organitzades pel Centre de Recerca i Difusió de la Imatge de l'Ajuntament de Girona. En aquest espai d'intercanvi de coneixements, experiències i bones pràctiques es va debatre sobre aspectes com la preservació dels documents gràfics i audiovisuals, planificació i polítiques de gestió, projectes de digitalització de fons de fotografies i audiovisuals, tendències de futur, etc.

En aquest context, l'Arxiu Nacional d'Andorra i l'Arxiu de Ràdio i Televisió d'Andorra van presentar la comunicació: *Aproximació al procés de selecció del Fons Històric de Ràdio i Televisió d'Andorra*, en la qual es van exposar quines

són les causes que han portat a desenvolupar el projecte, quina metodologia de treball s'ha utilitzat per analitzar la documentació, quins són els criteris que s'han definit per avaluar el fons i, finalment, quins són els resultats de l'anàlisi i les conclusions de l'estudi.

"Salvaguardar el patrimoni audiovisual del món és preservar la nostra memòria

col·lectiva i assegurar-ne la transmissió a les generacions futures. Hem d'entendre el passat per forjar un futur comú basat en el diàleg i la comprensió". Irina Bokova, directora general de la Unesco amb motiu del Dia internacional del patrimoni audiovisual (2010). ■

Notícies breus

EL FONS DE CASA VILANOVA

Des del mes de juliol passat, l'Arxiu Nacional treballa en l'inventari i la classificació del fons provinent de casa Vilanova amb l'objectiu de posar aquesta documentació a l'abast d'investigadors i de totes les persones interessades en la pràctica mèdica de mitjan segle passat.

El fons, d'una banda, conserva els documents del doctor Antoni Vilanova Ortiz, pioner en la construcció de l'estructura sanitària andorrana, qui a mitjan anys 40 va fundar la *Clínica Andorra del Dr. Vilanova*, situada primer en els pisos alts de la casa Guillemó d'Andorra la Vella, i més endavant a la plaça Rebés. Els anys 70, després d'impulsar la creació del Col·legi Oficial de Metges d'Andorra, va col·laborar amb el Consell General en la creació de la CASS i a mitjan anys 60 va fer un primer intent per crear la Creu Roja Andorrana. El seu darrer projecte va ser crear una clínica de nova planta a Santa Coloma que, més tard, esdevingué el Centre Hospitalari Andorrà.

Gràcies a aquest fons, també podrem conèixer millor la història de l'esquí a Andorra perquè el doctor Antoni Vilanova va exercir el càrrec de president de l'Esquí Club Andorra, antecedent de l'actual Federació d'Esquí.

De l'altra banda el fons, també inclou documents del doctor Josep Vilanova Tries, fill de l'anterior, metge i investigador de la Universitat de Barcelona, home inquiet

i compromès en la construcció democràtica del país durant els anys setanta, motor de la Societat Andorrana de Ciències i organitzador de les seves primeres jornades *El petit hospital i el metge de capçalera*.

La riquesa documental i la rellevància dels seus creadors converteixen aquest fons en una font de referència per conèixer l'Andorra de mitjan segle XX.

ELS AJUTS CEBRIÀ BARAUT OBIOLS EDICIÓ 2010

Aquest any s'ha convocat l'ajut de recerca Cebrià Baraut conjuntament amb altres dues modalitats: l'ajut Lídia Armengol Vila destinat a afavorir estudis lingüístics o sociolingüístics basats en la llengua catalana d'Andorra, i l'ajut de temàtica genèrica sobre la realitat andorrana.

L'ajut Cebrià Baraut, gestionat per l'Arxiu Nacional, està destinat a fomentar i contribuir a l'elaboració d'estudis en ciències socials referents a Andorra i per als quals sigui necessari utilitzar com a font bàsica d'informació la documentació dels fons de l'Arxiu Nacional d'Andorra. L'ajut correspon a una aportació econòmica de 10.000 euros, per un termini màxim de dos anys.

En l'edició d'aquest any, el projecte seleccionat per rebre l'ajut ha estat el de l'historiador Jacinto Bonales, amb el títol *Límits jurídics i modificació de paisatges*.

n és?

Autor: Guillem de Plandolit
Fons : FGP

La construcció històrica del territori andorrà (Universitat de Lleida).

L'objectiu d'aquest projecte és analitzar la transformació de les societats rurals i els paisatges agraris dels Pirineus i, en concret d'Andorra, des d'un punt de vista històric i transdisciplinar, que combina els enfocaments de la història ambiental i agrària, l'economia ecològica, l'agro-economia i l'ecologia del paisatge. Se situa en la línia de l'estudi de les grans transicions socioecològiques de la història, conegut com a *Long-term Socio-Ecological Research* (LTSER) o *Sustainability Science*.

Considerem que la comprensió d'una societat s'ha d'entendre des de la seva dinàmica i transformació constants. Aquest estudi pot aportar coneixement per a la comprensió de l'antropització d'un paisatge amb uns límits jurídics, d'ús dels recursos, que s'ha materialitzat en límits administratius interns i de frontera.

MANUAL PER A LES TRANSFERÈNCIES DE DOCUMENTS A L'ARXIU INTERMEDI I A L'ARXIU NACIONAL D'ANDORRA

El novembre d'aquest any s'ha posat a disposició de tot el personal del Govern el *Manual per a les transferències de documents a l'Arxiu intermedi i l'Arxiu Nacional d'Andorra*, del 28 d'octubre del 2010. Aquest manual té l'objectiu de donar unes pautes comunes a tota l'Administració per transferir la documentació

produïda pels departaments i els serveis del Govern als òrgans d'arxiu que formen el Sistema d'Arxius del Govern. La transferència de documentació és un procediment que consisteix en el traspàs legal de la responsabilitat i la custòdia de la documentació de les oficines a la institució d'arxiu, una vegada ja no és necessària per a la gestió diària de les oficines productores. En el cas del Govern d'Andorra, les institucions d'arxiu són dos: l'Arxiu intermedi, que ha de rebre la documentació directament de les oficines a partir dels cinc anys de la seva creació, i l'Arxiu Nacional d'Andorra, que rep la documentació amb valor històric a partir dels 25 anys de la seva creació.

Les actuacions per normalitzar aquest procediment es van iniciar amb l'aprovació del Reglament de transferències de documents del Govern d'Andorra, del 15 de setembre del 2010, que regula i estableix el marc legal del procediment. El manual concreta els passos que cal seguir per preparar i transferir la documentació i per omplir el formulari de transferències, que és l'instrument legal per al traspàs de la documentació de les oficines a l'Arxiu.

La normalització del procediment de transferències suposa una millora en la gestió de la documentació produïda per l'Administració ja que facilita la feina de les oficines, que només custodien la documentació que necessiten, i garanteix la conservació del patrimoni documental del Govern. ■

Novetats bibliogràfiques

BARRAQUÉ, JEAN PIERRE (COORD) ; SÉNEAC, PHILIPPE (COORD)

Habitats et peuplement dans les Pyrénées au moyen âge et à l'époque moderne. Travaux du groupe RESOPYR III

França : CNRS- Université de Toulouse-LeMirail, 2009.- 382 p. Méridiennes,

BARTUMEU MARTÍNEZ, ISIDRE

Introducció al sistema constitucional del

Principat d'Andorra

St. Julià de Lòria / Andorra : Fundació Julià Reig / Premsa Andorrana, 2010.- 468 p. Set Claus, 7

CASES, ROSA M

Un pintor incert : Jeronimus de Heredia i la pintura del segle XVII a Andorra

Andorra : Editorial Andorra, 2009.- 164 p.

CAVERO, PERE ; DUPUI, DOMINIQUE

Auzat-Vicdessos Ordino : [Relacions transfrontereres al llarg dels segles : Relations transfrontalières au fil des siècles.]

Ordino : Pays d'Auzat -Vicdessos ; Comú d'Ordino, 2010.- 125 p

CATEDRAL D'URGELL. BIBLIOTECA CAPITULAR (AUTOR CORPORATIVO)

Catálogo de los manuscritos jurídicos de la Biblioteca Capitulare de La Seu d'Urgell
La Seu d'Urgell : Bisbat d'Urgell, 2009.- CXLIV, 637 p.

LLUELLES LARROSA, MARIA JESÚS (COORD.)

Impacte de la immigració a Andorra

Andorra : Govern d'Andorra - Ministeri d'Educació i Cultura - Departament de Recerca, 2010.- 339 p

LE NAIL, JEAN-FRANÇOIS ; RAVIER, XAVIER

Vocabulaire médiéval des ressources naturelles en Haute-Bigorre

França : Presses Univertaires de Perpignan; Universidad pública de Navarra, 2010.- 279 p.

RABASSA, LÍDIA (COORD.)

Toponímia de la Vall d'Ordino : Volum 1. La Cortinada, Arans i l'Ensegur

Andorra: Comú d'Ordino, 2010.- 123 p

SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES

Els correus a Andorra, una història inacabada

Andorra : Societat Andorrana de Ciències, 2010.- 195 p. Papers de Recerca; 6

SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES

L'energia a Andorra : 22a Diada andorrana XLI Universitat Catalana d'Estiu 22 d'agost del 2009

Prada de Conflent : Societat Andorrana de Ciències, 2010.- 287 p.

SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES

2225 anys des dels Andosins : 3rs Debats de recerca: Recerca mèdica i salut a Andorra. Recull de conferències 2008

Andorra la Vella : Societat Andorrana de Ciències, 2010.- 317 p

URGELLIA

Anuari d'estudis històrics dels antics comtats de Cerdanya, Urgell i Pallars, d'Andorra i la Vall d'Aran

[La Seu d'Urgell]: Societat Cultural Urgellitana, 2006-2007.- vol. XV: 727 p ■

Què estem preparant**COM FACILITAR LA GESTIÓ DE LA DOCUMENTACIÓ A L'ADMINISTRACIÓ?**

La creació d'una nova eina

Des de l'Àrea d'Arxius i Gestió de Documents s'ha portat a terme aquest any la revisió d'una eina adreçada a facilitar l'extensió i l'ús del sistema de gestió documental al Govern d'Andorra: el *Manual de gestió de la documentació administrativa*.

Aquest manual es va redactar fa uns anys amb la voluntat de crear una eina que facilités als treballadors i les treballadores de l'Administració la gestió de la documentació produïda al llarg del desenvolupament de les seves funcions.

Homogeneïtzar i establir uns criteris únics per al tractament de la documentació

administrativa des que es genera o es rep i fins que es destrueix o es conserva definitivament, és a dir, durant tot el cicle de vida dels documents, demana de directrius que siguin d'ús i coneixement extensiu a tot el personal de l'Administració. El conjunt d'instruments, tècniques i procediments adreçats a controlar, descriure i recuperar la documentació i la informació que conté durant tota la seva vida és el que anomenem Sistema de Gestió Documental. El *Manual de gestió de la documentació administrativa* és una eina més d'aquest sistema.

L'evolució i els canvis en l'Administració pel que fa a la metodologia de treball i en la producció documental han fet necessari plantejar respostes a les noves realitats. És el cas de l'impacte derivat de les noves

Fons que surten a consulta

FONS AUDIOVISUAL LLUÍS DEJUAN

La secció d'audiovisuals de l'Arxiu Nacional d'Andorra posa a disposició dels usuaris el fons videogràfic de la productora VTR7, propietat del senyor Lluís Dejuan.

Aquest fons, majoritàriament en llengua catalana, està format per prop de 800 documents dels anys 1984 a 1999 que es troben en els suports U-Màtic, Betacam, Màsters i bobines.

Els enregistraments són de caràcter general, tot i que es poden destacar els temes següents: documents relacionats amb el patrimoni cultural andorrà, festes majors i festes tradicionals, concerts i festivals; paisatges i vistes generals del país, activitats esportives; esdeveniments i actes polítics; publicitat, i imatges de pobles de l'Alt Urgell. Els documents es poden consultar, en DVD, a les dependències de l'Arxiu amb identificació i sol·licitud prèvies. Us convidem a descobrir-los.

tecnologies de la informació i la comunicació en tots els àmbits de l'Administració, per exemple: la utilització del correu electrònic com a via de comunicació, la pàgina web com a portal d'accés i comunicació, la informatització de la informació, la creació i el creixement de les bases de dades, etc. Però també l'assumpció de noves competències i funcions derivades de la nova realitat social. A més, s'ha de continuar donant resposta a les necessitats intrínseques com són el creixement de l'Administració i la seva producció documental, la saturació dels espais d'arxiu o servidors, els diversos sistemes d'arxivatge, etc.

El projecte de revisió del *Manual de gestió de la documentació administrativa* es planteja per aquestes necessitats i aquests canvis. L'elaboració d'aquest manual sorgeix del treball de camp efectuat des de la Unitat de Gestió Documental als diversos departaments i oficines del Govern d'Andorra. S'han recollit inquietuds i necessitats i se'ls ha buscat una resposta eficient i pràctica per assegurar l'acompliment dels objectius i els requeriments en tant que organització i Administració pública.

Per a la revisió d'aquesta eina s'han tingut en compte experiències similars d'altres organitzacions públiques o privades, les directrius i les recomanacions del Consell Internacional d'Arxius (CIA/ICA) i les normes ISO de gestió documental. De manera que els criteris que es presenten al manual no només estan pensats per al Govern d'Andorra, sinó que també són unes directrius reals que segueixen el corrent arxivístic que impera la gestió documental d'aquests moments.

El manual és un instrument que s'ha d'actualitzar i adaptar continuament, de la mateixa manera que la documentació administrativa canvia constantment. Les tecnologies digitals i electròniques permeten oportunitats en el sistema de treball que no s'han de desaproveitar.

Des de l'Àrea d'Arxius i Gestió de Documents es continua treballant i innovant perquè el sistema de gestió documental faciliti l'objectiu de l'Administració pública de transparència administrativa, accés a la informació per part del ciutadà, i una gestió eficaç i eficient dels recursos informatius i els circuits de treball. ■

destacar

NOVA EXPOSICIÓ A LA WEB PETITS FONTS, GRANS FONTS (I)

<http://exposicions.arxius.ad/>

La darrera exposició, la sisena, que ha estat penjada a la web d'exposicions de l'arxiu nacional, està dedicada als petits fons fotogràfics que trobem a l'Arxiu.

Quan parlem dels petits fons estem parlant majoritàriament dels fons d'origen familiar, o fons de col·leccionistes. Solen ser fons fotogràfics amb un petit volum d'imatges, moltes d'elles amb un marcat caràcter de memòria familiar, que en el moment de la seva producció immortalitzen moments familiars, escenes costumistes, escenes per tenir un record de la família, de la festa major del poble, del dia que tocava anar a segar, de quant els parents estaven a Bessiers a la verema...

Francesc Cadena Coma, amb un matxo camí a Andorra la Vella
0135-ACMU
Autor: Desconegut
Fons: Casa Muxó

Però, aquestes imatges de memòria familiar, amb el pas dels anys i amb l'esdevenir de la història del país passen a formar part de l'imaginari i de la memòria col·lectiva. Us presentem, doncs, la primera part de

les petites històries familiars amb els fons de Casa Muxó d'Ansalonga, amb els fons de Daniela Sirès i amb les fotografies de la col·lecció de Marc Pantebre. ■

Consells des de l'arxiu

Són molts els exemplars originals de diaris que hem pogut recuperar amb el pas dels anys. Les publicacions pensades per al consum temporal d'un sol dia s'acaben convertint en autèntiques peces de museu objecte de conservació permanent.

El paper de diari sol ser de baixa qualitat amb un alt contingut en lignina que el fa especialment fràgil a la llum i, en concret, als raigs de la llum del sol, per això és fàcil que els diaris engrogueixin i es tornin trencadissos al llarg dels anys.

Què hi podem fer? Si no podem guardar la nostra hemeroteca en un lloc amb la temperatura i la humitat controlades, una de les formes més fàcils de preservar la col·lecció és evitar el contacte directe amb la llum i l'oxigen atmosfèric guardant aquestes peces en camises de material alcalí, com ara el paper barrera que

podem aconseguir fàcilment en botigues especialitzades. Només hem de protegir cada peça dintre d'una camisa feta d'aquest paper i a la vegada dintre d'una caixa amb les mateixes característiques. D'aquesta manera aconseguirem reduir el procés d'hidròlisi àcida i la corrosió de les fibres. ■

arxiv@nd

**BUTLLETÍ
DE L'ARXIU NACIONAL
D'ANDORRA
Ministeri d'Educació
i Cultura**

Edifici Prada Casadet
c. Prada Casadet, 8-12
AD500 - Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)

Telèfons:
Centralita: 802 288
Fons audiovisuals: 802 285
Fons històrics: 802 286
Atenció a l'usuari: 802 287
Direcció: 802 289

e-mail: ana.gov@andorra.ad
web: www.arxius.ad

Horari d'atenció al públic:
de dilluns a divendres:
de 8.30 h a 14.30 h
dissabtes:
de 9 h a 13 h

Disseny:
Imatge gràfica
Govern d'Andorra

Consell de redacció:
Esther Carrillo
Margarita Ceña
Isidre Escorihuela

Dipòsit Legal: AND.485-2005

No es permet la reproducció total o parcial del butlletí digital.